

**“УСТЮРТ ГАЗ ҚАЗИБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ ТАСАРРУФИДИГА
КОНЛАРДА САНОАТ ДАРАЖАСИ МИҚЁСИДА ИШЛАТИЛАЁТГАН
ЎРТА ВА ЮҚОРИ ЮРА ЁТҚИЗИҚЛАРИНИНГ ГАЗ ҚАЗИБ ЧИҚАРИШ
КОЭФФИЦИЕНТЛАРИНИ ОШИРИШ ҲАМДА ҚУЙИ ЮРА
ЁТҚИЗИҚЛАРИ ЯЪНИ ҒАРБИЙ ҚУЙИ СУРГИЛ ВА ҚУЙИ ШАРҚИЙ
БЕРДАҚ КОНИДАГИ ҚУДУҒЛАРНИ ДОРАЗВЕДКА УСУЛИ БИЛАН
ЎРГАНИШГА ҚАРАТИЛГАН МАХСУС ГЕОЛОГО-ТЕХНОЛОГИК
ТАДБИРЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ ОРҚАЛИ ЯНГИ РЕСУРСЛАРНИ
ИЗЛАБ ТОПИШ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ЖАЛБ ҚИЛИШ”**

Холманов Ғайрат Юлдашович

Аннотация

Устюрт нефтгаз худудидаги углеводород конлари ўзининг геологик ва стратегик жойлашуви, углеводородларни қазиб олиш мураккаблиги билан бошқа худуд Нефтгаз конларидан ажралиб туради. Ушбу муоммоли масалаларни ҳал этиш учун конлардаги қолдиқ захираларни қазиб чиқаришни такоминлаштириш ва потенциалини кучайтириш мақсадида қудуқ тубини чуқурлаштириш, янги истикболли қатламларни очиш ва саноат миқёсида табиий газ қазиб олишни ошириш бунга яққол асос бўлади.

Калит сўзлар: *Нефтгаз, конлар, геологик жойлашув, стратегик жойлашув, углеводород, потенциал, қолдиқ захиралари, қудуқ, истикболли қатламлар, захиралар, маҳсулдор қатламлар, тектоник, литологик, бош геолог, департамент, антиклинал, қуйи юра ётқизиқлари, УВ уюмлари, эксплуатация, углеводород захиралари, излов-қидирув ишлари, бургилаш, юра ётқизиқлари, 3D сейсмика, нефть ва газ потенциали, маҳсулдор уюмлар, петрофизик параметрлар, объект, табиий газ.*

Кириш

Маълумки, Устюрт нефтгазли худудида жойлашган углеводород конлари геологик тузилиши жихатдан жуда ҳам мураккаб туркумга мансуб бўлиб, ундаги геологик захиралар 30 га яқин маҳсулдор қатламларда жойлашган ва улар қазиб чиқарилиши қийин бўлган захиралар туркумига киради. Бунга асосий сабаб, маҳсулдор қатламлар тектоник, литологик ва стратиграфик жихатдан чекланган бўлиб, катта худуд бўйлаб кенг тарқалмаганлигидир. Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конидаги қудуғларни Шарқий Бердақ конларида тасдиқланган захиралардан 25 % қазиб олинган. Мавжуд муаммоларни ҳал қилишга қаратилган ишнинг долзарблиги:

Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларидаги қудуғларни қолдиқ захираларни қазиб чиқариш жадаллаштиришга ҳамда ушбу кон ҳудуди бўйлаб қазиб чиқариш потенциалини кучайтириш учун яқин келажақда бурғиланиши режалаштирилган лойиҳавий қудуқларнинг қудуқ тубини чуқурлаштиришдан иборатдир.

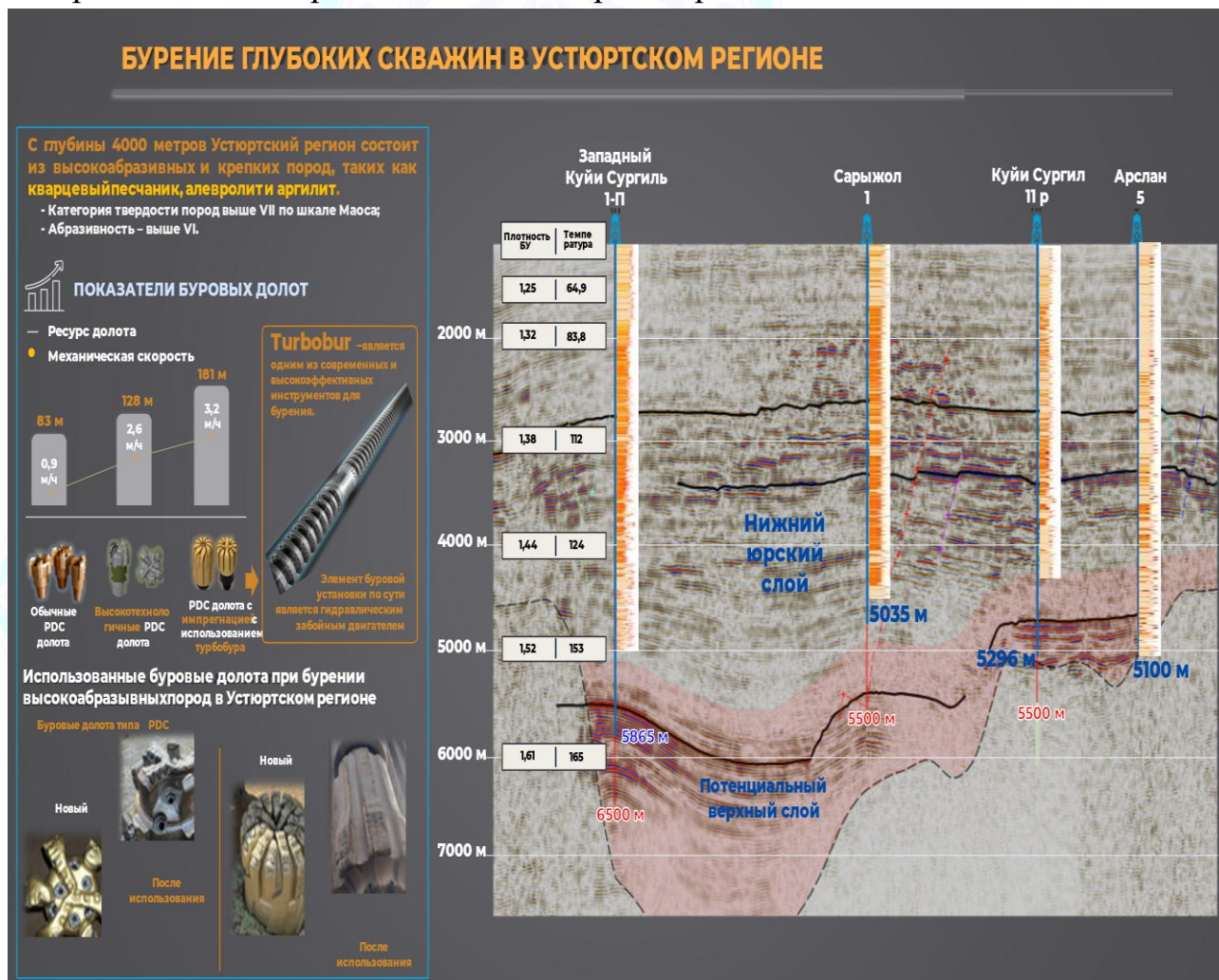
Асосий қисм

Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларининг атрофи ва яқинида очилган янги конларда (Қуйи Шарқий Бердақ ва Қуйи Сургил) бурғиланган қудуқлардан олинган маълумотлар, ҳамда сейсмик 3D маълумотлар “Ўзбекнефтегаз” АЖнинг нефт ва газ конларини ишлатиш департаменти ходимлари, Устюрт газ қазиб чиқариш бошқармасининг бош геолог ва бўлим бошлиқлари томонидан тўлиқ қайта таҳлил қилиниб, тубдан қайта ўрганилиб чиқилди. Натижада Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конининг қуйи қисмида (чуқур қуйи юра ётқизиклари) юқори истикболга эга бўлган антиклинал шаклидаги тузилмалар мавжудлиги яққол ҳужжат тариқасида тасдиқланди ҳамда геологик жиҳатдан тўлиқ ўрганилиши лозим деб топилди (тақдимот илова қилинади). Шу муносабат билан қудуғларни 3800метр лойиҳавий қудуғини қуйи юра ётқизикларининг 4500-5500 метр чуқурликдаги истикболли қатламларини очиш мақсадга мувофиқ деб ҳисобланди (баённома илова қилинади).

Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ Шарқий Бердақ конларини тубини 2700 м дан 4500-5500 м гача чуқурлаштириб, қуйи юра ётқизикларида жойлашган УВ уюмларини очиш, синов ишларини ўтказиш ва эксплуатация қилиш мақсадга мувофиқ деб тавсия этилди.

Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларида тасдиқланган захиралардан 10% қазиб олинган. Захиралари тасдиқланган маҳсулдор қатламлар 3900 метрдан 4500-5500 метргача чуқурликда жойлашган. Углеводород захираларини оқилона қазиб чиқариш ҳамда излов-қидирув ишларини жадаллаштириш мақсадида бир нечта Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларида қудуғларни 4500-5500 метргача бурғилаш таклиф қилинади. Бунга асос Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ Қуйи конларида бурғулаш натижасида аниқланган УВ уюмлари жойлашган чуқур қуйи юра ётқизиклар 3D сейсмика маълумотларини таҳлили натижаларига кўра Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларида ҳам яққол кўриниб турибди. Шу муносабат билан қудуқларни лойиҳавий қудуғини қуйи юра ётқизикларининг 4500-5500 метр чуқурликдаги истикболли қатламларини очиш мақсадга мувофиқ деб ҳисобланади. Бажарилган ишлардан олинган самарали натижа: Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ конларидаги қудуқларни чуқурлаштиришнинг асосий вазифалари ушбу объектнинг нефть ва газ

потенциалини баҳолашни тезлаштириш, қуйи юра ётқизикларининг чуқур қисмидан янги маҳсулдор уюмлар (конлар)ни ҳудуд бўйлаб тарқалиш қонуниятларини ва уларнинг ишлаб чиқариш имкониятларини аниқлаш, саноат миқёсидаги табиий газ оқими олган объектнинг чуқур геологик тузилишини ўрганиш ишларини жадаллаштириш, янги конларнинг петрофизик параметрларини аниқлаш (ғоваклик, тўйинганлик ва бошқалар), шунингдек, углеводород ишлаб чиқариш ҳажмини оширишдир.

Хулоса

Бундан хулоса қилсак бўладики, Ғарбий Қуйи Сургил ва Қуйи Шарқий Бердақ сонли ишлатиш қудуғларидан олинган ижобий натижалар, келгусида, яъни 2025-2026 йилларда режалаштирилган ишлатиш қудуқларини 4500-5500 метргача бурғилаш, ҳамда истиқболли УВ уюмларидан саноат миқёсида табиий газ қазиб олишга асос бўлади.

Натижалар

Бу таклифларнинг натижасида углеводород захиралирининг нафақат ҳажми балки қазиб чиқариш кўрсаткичларига ижобий таъсир кўрсатади.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш керакки, ушбу лойиҳа фойдаланишга топширилгандан сўнг яъни таклиф жорий этилгандан сўнг қудуқларни 2700 м дан 4500-5500 м чуқурлаштириш ва синов ишлари натижасида саноат миқёсидаги газ оқимини олиш, нафақат табиий газ захиралари кўпайиши, ишлаб чиқариш ҳажмини оширишга ёрдам беради, балки шу регионда янги излов-қидирув қудуғини бурғилаш учун сарфланадиган молиявий харажатларни сезиларли даражада қисқартириш ва жуда юқори иқтисодий самарага эришишга олиб келди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.

1. **“Проблемы предотвращения пескообразования и удаления песчаных пробок в обводняющихся газовых скважинах” М.В. Листак, Тюменский ГНГУ, 2011г.**
2. **“Вызовы и риски глубокого и сверхглубокого бурения” В.Г. Кучеров, В.В. Бессель, 2020г.**
3. **“Разработка и эксплуатация газовых и газоконденсатных месторождений” А.Н. Ширковский, Недра, 1987г.**